

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Підприємницька діяльність в країнах ЄС

рівень вищої освіти

другий (магістерський)

галузь знань

29 «Міжнародні відносини»

спеціальність

291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

освітньо-професійна програма

Міжнародні відносини та регіональні
студії: європеїстика

вид дисципліни

вибіркова

факультет

міжнародних економічних відносин та
туристичного бізнесу

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«30» серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сичова В.В., професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, доктор наук з державного управління

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

(підпис)

Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

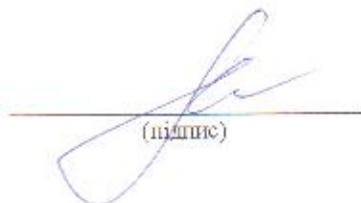
(підпис)

Валерія БАРАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність в країнах ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європейстика», магістра спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів:

Розділ 1. Теоретично-правові засади підприємницької діяльності (теми 1-7).

Розділ 2. Підприємницька діяльність у фокусі Європейського Союзу (теми 8-12).

1.1. Мета навчальної дисципліни – формування фахового світогляду щодо теоретичних та практичних знань про підприємницьку діяльність в країнах ЄС; підприємницького мислення для самостійних початкових дій у бізнесі; умінь виявляти та розв'язувати проблемні ситуації в підприємницькій діяльності.

Завдання: у результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають:

знати основні поняття сучасного підприємництва; суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності; сутність підприємницького середовища;

усвідомлювати роль держави в розвитку підприємницької діяльності; основні цілі і напрямки державної політики економічного розвитку країн ЄС

уміти адаптувати досвід підприємницької діяльності країн ЄС до українських реалій

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей, відповідно до ОПП:

1) загальні компетентності:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

2) спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України

СК11. Здатність аналізувати ключові політичні, соціально-економічні та культурні проблеми розвитку Європейського регіону, євроінтеграційні пріоритети України в контексті глобальних тенденцій світової політики.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, Центрально-Східної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), регіональні конфлікти та пов'язані із ними питання безпеки.

СК13. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями Європейського регіону, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

1.3.Кількість кредитів – 5**1.4.Загальна кількість годин – 150**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
30 год.	-
Семінарські заняття	
15 год.	-
Самостійна робота	
105 год.	-
в т.ч. індивідуальні заняття	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуально-правові засади підприємницької діяльності

Тема 1. Еволюція поглядів на підприємництво. Концепції підприємництва

Виникнення та сутність термінів «підприємець», «підприємництво», «підприємницька діяльність» (Р.Катільон, Дж. Тюнен). Меркантилізм, кольбертизм. Концепції підприємництва класичної школи політекономії (Ф. Кене, Ж. Тюрго, А. Сміт, Д. Рікардо). А.Сміт, модель людини економічної – Номо есопомікус («Дослідження про природу та причини багатства народів»). Доктрина спонтанної гармонії інтересів. Класична модель буржуазної моралі Б. Франкліна: ставлення до грошей. Ж.-Б. Сей, Дж. Мілль про функції підприємництва. Ф. Уокер Теорія доданої вартості (К.Маркс). Протестантська етика як світоглядна домінанта підприємницької діяльності, основа мотивації економічної діяльності в Європі в епоху Модерну. М. Вебер «Протестантська етика і дух капіталізму». Економічна культура «підприємництва» як вид господарської діяльності. Мотивація до накопичення капіталу. Підприємництво як певний стиль і тип господарської поведінки.

Сучасні концепції організаційного розвитку підприємницької діяльності. Сучасні управлінські концепції розвитку підприємницької діяльності. Концепції управління кадрової складової підприємницької діяльності. Сучасні концепції стратегічного управління підприємницької діяльності. Концепції розвитку інформаційних ресурсів та їх роль в підприємницькій діяльності.

Тема 2. Підприємництво як форма господарювання: його природа і сутність

Бізнес і підприємництво. Моделі підприємницького бізнесу. Економічна основа підприємництва. Принципи підприємництва. Рушійні сили підприємництва: економічний інтерес, економічна конкуренція. Елементи системи бізнесу: підприємницький, споживчий, трудовий, державний бізнес. Функції підприємницької діяльності.

Тема 3. Види підприємницької діяльності

Виробнича підприємницька діяльність. Інноваційне підприємництво. Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва. Підприємництво у сфері надання кредитно-фінансових послуг. Підприємництво у сфері страхування. Підприємництво у сфері надання консалтингових послуг. Біржі та біржова діяльність. Мале та середнє підприємництво. Соціальне підприємництво. Жіноче підприємництво. Міжнародне підприємництво.

Тема 4. Підприємницька компетентність в країнах ЄС

Складники підприємницького хисту. Підприємливість як компетентність. Підприємець та його ділові якості. Права, обов'язки та відповідальність підприємця. Рамка підприємницької компетентності (EntreComp). «Ідеї та можливості», «Ресурси» і «Трансформація в дії» – це три сфери концептуальної моделі EntreComp

Тема 5. Державне регулювання підприємницької діяльності

Поняття, суть і принципи державного регулювання підприємницької діяльності. Державна підтримка підприємництва. Органи, що здійснюють державне регулювання підприємництва, та їх правовий статус. Дерегулювання підприємницької діяльності.

Правовий статус суб'єктів підприємництва. Поняття та загальна характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. Громадянин як суб'єкт підприємництва. Підприємство: поняття, види, організаційні форми. Господарські товариства як суб'єкти підприємницької діяльності. Правове становище господарських об'єднань. Правове положення іноземних підприємств та підприємств з іноземними інвестиціями. Здійснення державного контролю у сферах господарювання (підприємництва). Державне регулювання конкуренції.

Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності

Сутнісна характеристика бізнес-планування підприємницької діяльності. Функції та цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії. Оцінювання сприятливих зовнішніх можливостей та загроз реалізації бізнес-проекту. Виявлення сильних і слабких сторін суб'єкта підприємницької діяльності (бізнес-проекту). Визначення місії суб'єкта підприємницької діяльності (бізнес-проекту) та формування його цілей. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану.

Тема 7. Підприємницькі ризики

Сутність ризику як економічної категорії. Підприємства: найбільш ризикові, середнього ступеня ризикованості, найменш ризикові. Підприємницькі ризики. Фактори виникнення ризику та його функції. Зовнішні та внутрішні ризики. Класифікація загальних ризиків. Ризики, пов'язані з купівельною спроможністю грошей; інвестиційні ризики. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. Управління ризиками.

Розділ 2. Підприємницька діяльність у фокусі Європейського Союзу

Тема 8. Розвиток і напрями європейської економічної інтеграції

Етапи європейської інтеграції. Стадії європейської економічної інтеграції. Секторальна інтеграція в Європі. Паризька угода (1951) та створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС). Цілі та інститути ЄОВС. Римські угоди (1957) та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) та Євроатому. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції. Створення спільного ринку - основна мета економічної інтеграції в Європі. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг - умови створення спільного ринку. Політична криза спільноти та Брюссельський договір про інституційне злиття виконавчих органів ЄОВС, ЄЕС та Євроатома. Митний союз.

Європейська інтеграція в 60 – середина 80 рр. XX століття. Маастрихтська угода про створення ЄС (1991), Амстердамська, Ніщцька угоди. Засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС. Становлення внутрішнього ринку ЄС: передумови та особливості. Принципи функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу. Політика стимулювання розвитку внутрішнього ринку ЄС. Єдиний європейський акт (ЄЕА) (1987) та створення внутрішнього ринку ЄС. «Біла книга» у справі внутрішнього ринку.

Сучасні позиції Євросоюзу в глобальній економіці. Крайнові та наднаціональні порівняння в ЄС. Цілі та завдання ЄС. Порядок денний – 2000 (Agenda-2000) та програма дій 2000-2006. Стратегія «Європа 2020».

Розвиток субрегіональної інтеграції в Європі в рамках Вишеградської групи, Карпатського Єврорегіону, Чорноморського економічного співробітництва, Середньоєвропейської угоди про вільну торгівлю (CEFTA), Центральноєвропейської ініціативи.

Тема 9. Інституційна основа внутрішнього ринку Європейського Союзу

Європейська Рада. Рада – головний законодавець ЄС. Президент Європейської Ради. Рада міністрів ЄС. Європейська Комісія. Президент Європейської комісії. Європейський Парламент – представник народів Союзу.

Створення спільного ринку (1955-1989). Римські угоди (1957) та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) та Євроатому. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції. Створення спільного ринку - основна мета економічної інтеграції в Європі. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг - умови створення спільного ринку.

Подальше об'єднання. Єдиний валютний союз (1990 – сьогодні). Активізація євроінтеграційних трансформацій. Маастрихтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС). Шенгенські домовленості та процесі європейської інтеграції. Єдина європейська валюта – євро.

Рівні економічної інтеграції в рамках Євросоюзу: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, внутрішній ринок. Свобода руху товарів та послуг. Свобода руху капіталів. Вільний рух осіб у Євросоюзі. Вільний рух працівників. Свобода заснування та економічної

діяльності. Свобода надання послуг. Особливості реалізації цих свобод. Механізм реалізації свободи пересування осіб та свободи підприємництва. Інтеграція України у цифровий ринок ЄС. Єдиний цифровий ринок ЄС та Угода про асоціацію Україна-ЄС

Розвиток інституційної спроможності Європейської економічної спільноти. Європейський центральний банк. Рахункова палата (палата аудиторів). Європейський соціально-економічний комітет. Комітет регіонів. Європейський інвестиційний банк. Європейське управління відбору персоналу. Європейська адміністративна школа. Спеціалізовані агентства ЄС. Агентства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку. Моніторингові центри. Агентства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні. Агентства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС. Програми підтримки ЄС для Центральної та Східної Європи.

Стандартизація та сертифікація на внутрішньому ринку ЄС. Особливості адаптації ринку країни-кандидата на вступ до ЄС.

Тема 10. Спільні політики Європейського Союзу

Спільні політики ЄС та їх класифікація. Горизонтальні політики Європейського Союзу. Здійснення промислової та підприємницької політики в ЄС. Політика в сфері енергетики. Основні засади здійснення транспортної політики. Основні переваги та недоліки ведення сільськогосподарської політики в ЄС. Спільна політика в галузі наукових досліджень та технологій.

Регіональна політика розвитку Європейського Союзу. Гармонізація соціальних умов для робітників (Римський Договір). Соціальна складова Єдиного Європейського ринку. Хартія основних соціальних прав робітників (1989 р.). Соціальний діалог з позиції держав-членів ЄС.

Особливості здійснення податкової політики в ЄС. Базові засади політики ЄС в сфері конкуренції. Охорона довкілля як один із важливих напрямків здійснення політики ЄС.

Тема 11. Політика сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в ЄС

Мале та середнє підприємництво як фактор соціально-економічного зростання ЄС. Європейська хартія малих підприємств (2000). Агентство розвитку підприємництва (ПАРП). Структурні фонди Євросоюзу: Фонд регіонального розвитку, Соціальний фонд. Програми ЄС, спрямовані на підтримку інновацій та підприємництва: COSME, що підтримує конкурентоспроможність підприємств малого та середнього бізнесу; Horizon 2020 з підтримки досліджень та інновацій; Galileo (розвиток систем супутникової навігації) та Copernicus (спостереження за поверхнею Землі). Соціальна функція сектору МСП в європейському суспільстві. Бізнес-кластери. Європейський досвід підтримки інноваційного малого і середнього підприємництва. Підтримка малого і середнього підприємництва в Німеччині, Франції, Іспанії, Італії, Великобританії, країнах Балтії.

Тема 12. Євроінтеграційні процеси у сфері підприємницької діяльності в Україні

Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. Україна в рамках проєкту «Східне партнерство». Етапи підписання Угоди про асоціацію (політична та економічна частини). Ратифікація Угоди про Асоціацію України з ЄС. Структура Угоди про Асоціацію України з ЄС. Підписання угоди про безвізовий режим України з ЄС (17 травня 2017 р.).

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» (2012). Адаптація українського бізнесу до європейських стандартів. Адаптація українського господарського законодавства до вимог законодавства ЄС. Сучасні імплементаційні процеси у сфері підприємництва в контексті інтеграції до ЄС. Підтримка жіночого підприємництва в Україні.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Концептуально-правові засади підприємницької діяльності												
Тема 1. Еволюція поглядів на підприємництво. Концепції підприємництва	11	2	1			8						
Тема 2. Підприємництво як форма господарювання: його природа і сутність	12	2	2			8						
Тема 3. Види підприємницької діяльності	12	2	1			9						
Тема 4. Підприємницька компетентність	11	2	1			8						
Тема 5. Державне регулювання підприємницької діяльності	12	2	1			9						
Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності	12	2	1			9						
Тема 7. Підприємницькі ризики	12	2	1			9						
Разом за розділом 1	82	14	8			60						
Розділ 2. Підприємницька діяльність у фокусі Європейського Союзу												
Тема 8. Розвиток і напрями європейської економічної інтеграції	14	4	1			9						
Тема 9. Інституційна основа внутрішнього ринку Європейського Союзу	14	4	1			9						
Тема 10. Спільні політики Європейського Союзу	14	3	2			9						
Тема 11. Політика сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в ЄС	13	3	1			9						
Тема 12. Євроінтеграційні процеси у сфері підприємницької діяльності в Україні	13	2	2			9						
Разом за розділом 2	68	16	7			45						
Усього годин	150	30	15			105						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Концептуально-правові засади підприємницької діяльності		Денна форма
1	Тема 1. Еволюція поглядів на підприємництво. Концепції підприємництва	1
2	Тема 2. Підприємництво як форма господарювання: його природа і сутність	2
3	Тема 3. Види підприємницької діяльності	1
4	Тема 4. Підприємницька компетентність в країнах ЄС	1
5	Тема 5 Державне регулювання підприємницької діяльності	1
6	Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності	1
7	Тема 7. Підприємницькі ризики	1
	Разом за 1 розділом	8
Розділ 2. Підприємницька діяльність у фокусі Європейського Союзу		
7	Тема 8. Розвиток і напрями європейської економічної інтеграції	1
8	Тема 9. Інституційна основа внутрішнього ринку Європейського Союзу	1
9	Тема 10. Спільні політики Європейського Союзу	2
10	Тема 11. Політика сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в ЄС	1
11	Тема 12. Євроінтеграційні процеси у сфері підприємницької діяльності в Україні	2
	Разом за 2 розділом	7
	Усього годин	15

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Розділ 1. Концептуально-правові засади підприємницької діяльності		
1	<i>Тема 1. Еволюція поглядів на підприємництво. Концепції підприємництва</i> 1. У чому полягає сутність понять «підприємець», «підприємництво», «підприємливість»? Що спільного у цих поняттях і в чому особливість? Побудуйте схему взаємозв'язку і взаємообумовленості цих понять 2. . Як змінювалось визначення понять «підприємець» і «підприємництво» в контексті історичної еволюції? Чим відрізнялись ці визначення залежно від конкретно-історичного ступеня розвитку суспільства? 3. Побудуйте хронологічну схему історичного розвитку поняття «підприємництво»	8
	<i>Тема 2. Підприємництво як форма господарювання: його природа і сутність</i> 1. Які, на вашу думку, економічні знання потрібні ще для організації та здійснення власного бізнесу? 2. Витрати на виробництво товару А становлять 80 грн., товару В - 90 грн., товару С - 95 грн. Продажна ціна відповідно - 90 грн., 95 грн. і 120 грн. Який вид товару є найбільш вигідним для підприємця? 3. З метою підвищення якості продукції підприємець здійснив додаткові витрати на її виробництво. Внаслідок цього ціна зросла на 5%, а обсяг продажу — на 10%. Чи змінилася завдяки підвищенню якості конкурентоспроможність продукції, якщо відомо, що в минулому витрати виробництва на одиницю продукції становили 1000 грн., обсяг продажу - 75 одиниць, а ціна - 1200 грн. за одиницю.	8

	<i>Тема 3. Види підприємницької діяльності</i> 1. Самостійно охарактеризуйте поняття «фізична особа» та «юридична особа». Які, на вашу думку, форми підприємницької діяльності найбільш притаманні юридичним особам? Розкрийте переваги й недоліки приватного та колективного підприємництва 2. Розкрийте принципову схему виробничого підприємництва. Назвіть основні ресурси виробничого підприємництва та його фактори. Чому, на вашу думку, перед Україною постає гостра потреба у виробничому підприємстві? 3. Про посередництво часто говорять як про непотрібний та шкідливий вид підприємницької діяльності. Чи можете ви погодитись з таким твердженням? Яку роль відіграють посередники в бізнесі? Чи вважаєте ви правомірним відносити посередництво до бізнесу послуг? Доповніть фразу: «Посередник — це особа, яка стоїть між ... та ...». 4. Розкрийте принципову схему фінансово-кредитного підприємництва. Що дає людям купівля та продаж грошових коштів? Яким чином фінансовий підприємець отримує прибуток?	9
	<i>Тема 4. Підприємницька компетентність в країнах ЄС</i> 1. Визначте найбільш важливі ділові якості (характерні риси) особистості цивілізованого підприємця. Які із зазначених характерних рис відповідають сучасному підприємцю? У чому полягають основні перешкоди щодо формування ділових якостей особистості підприємця? Наведіть конкретні приклади. 2. Побудуйте схему прав, обов'язків та відповідальності підприємця. Визначте на конкретних прикладах як реалізуються права, обов'язки та відповідальність підприємців. Які основні причини такого стану?	8
	<i>Тема 5 Державне регулювання підприємницької діяльності</i> 1. Назвіть та охарактеризуйте методи державного регулювання підприємництва. 2. Як ви вважаєте, чому окремі види діяльності можуть здійснюватися лише державними підприємствами? 3. У яких випадках орган, який видає ліцензії, має право зупинити її дію? 4. Якими шляхами здійснюється припинення діяльності суб'єкта підприємництва?	9
	<i>Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності</i> 1. Відмінність бізнес-плану від техніко-економічного обґрунтування, доцільність складання цих документів. 2. Взаємозв'язок та взаємообумовленість бізнес-плану і статуту суб'єкта підприємницької діяльності. 3. Дотримання принципів, використання методів та джерел інформації залежно від розробки бізнес-плану нового та діючого суб'єкта бізнесу. 4. Створення окремого стратегічного підрозділу чи започаткування нового виду підприємницької діяльності суб'єктом бізнесу. 5. Доцільність розробки бізнес-плану підприємницької діяльності в умовах планової та ринкової економік: відмінності у функціях бізнес-плану. 6. Поміркуйте, чому потреби безмежні. У якій частині бізнес-плану прописано дії, спрямовані на зміну потреб потенційних споживачів (покупців) товару чи послуги? 7. Уявіть, що ви маєте намір створити власну справу. Підготуйте, використовуючи типові зразки, статут підприємства та установчий договір. 8. Виходячи із яких міркувань дають назву фірмі (підприємству), що створюється? Якій би назві ви віддали перевагу для вашої фірми? 9. Підготуйте атрибути вашої майбутньої фірми: зразок печатки, штампи, фірмові бланки, торговельний знак, емблему фірми тощо. 10. Побудуйте загальну схему (процедуру) державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності (юридичної особи та фізичної особи)	9

	<i>Тема 7. Підприємницькі ризики</i> 1. Якими методами може бути визначена ймовірність настання певної події? 2. Як розрахувати міру очікуваної невдачі під час досягнення мети (ступінь ризику) в абсолютному виразі? 3. Наведіть формули середньоквадратичного (стандартного) відхилення. 4. Назвіть три найважливіші базові показники підприємницького ризику і дайте їх характеристику. 5. У чому суть критеріїв ризику? Яке їх призначення? 6. Сформулюйте загальні умови прийнятності ризику у досліджуваному виді підприємництва. 7. Що являє собою інтегральна оцінка ризику? 8. «Високий» ризик або «низький» ризик. Від чого залежить рівень ризику? 9. Дайте графічну інтерпретацію взаємозалежності ризику та доходу. 10. На якій підставі страхову діяльність можна назвати підприємницькою? Яким чином підприємці, котрі здійснюють страхову діяльність, отримують прибуток, за який рахунок вона виникає? Чи ризикує страхова компанія?	9
	Разом за 1 розділом	60
	Розділ 2. Підприємницька діяльність у фокусі Європейського Союзу	
	<i>Тема 8. Розвиток і напрями європейської економічної інтеграції</i> 1. Проаналізуйте основні етапи євроінтеграційного процесу 2. Перелічити, які виклики були для Європейського співтовариства у 1970-ті роки. 3. Назвіть політичні, економічні та адміністративні критерії, що виробив Євросоюз для країн, які бажають стати його членами	9
	<i>Тема 9. Інституційна основа внутрішнього ринку Європейського Союзу</i> 1. Назвіть інституції, які складають інституційну основу Європейського Союзу. 2. Охарактеризуйте основні послуги Європейського інвестиційного банку? 3. Яку функцію виконує Європейська школа управління? 4. Проаналізуйте функціональні особливості інтеграційних структур ЄС. 5. Охарактеризувати позитивні результати створення спільного ринку для громадян і споживачів. 6. Доведіть, що створення єврозони має позитивні наслідки. 7. Охарактеризувати дії ЄС для мінімізації результатів фінансово-економічної кризи. 8. Охарактеризуйте особливості Спільного ринку в ЄС	9
	<i>Тема 10. Спільні політики Європейського Союзу</i> 1. Дайте характеристику меті Європейської політики сусідства. 2. Які чинники вплинули на створення проекту «Східне партнерство»? 3. Дайте характеристику головним цілям проекту «Східного партнерства». 4. Що передбачено для України в проєкті «Східне партнерство»? 5. Охарактеризуйте напрями, за якими Європейський Союз проводить свою політику в межах проекту «Східного партнерства».	9
	<i>Тема 11. Політика сприяння розвитку малого та середнього бізнесу в ЄС</i> 1. Яка модель адаптації національного законодавства до acquis ЄС використовується в Україні? Назвіть її недоліки. 2. Обґрунтуйте взаємозв'язок між принципами адміністративного права та стандартами державної служби.	9
	<i>Тема 12. Євроінтеграційні процеси у сфері підприємницької діяльності в Україні</i> 1. Поясніть суть процесу адаптації законодавства. 2. Назвіть основні нормативні акти забезпечення процесу адаптації законодавства. 3. Визначте сфери господарювання, щодо яких Україною взяті зобов'язання щодо адаптації законодавства.	9

	4. Сформулюйте мету адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. 5. Проаналізувати підхід ЄС до угод про асоціацію. Порівняйте з підходом ЄС до угоди про асоціацію з Україною. 6. У чому полягав основний зміст Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС? Назвіть дві-три відмінності між Угодою про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС та Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. 7. Чому для України та ЄС є важливим функціонування Зони вільної торгівлі між сторонами у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС? 8. Оцініть процес імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС станом на цей час. Які можливості відкриває отримання статусу кандидата в ЄС для України? 9. Які Ви знаєте гранти, інвестиції для відновлення України?	
	Разом за 2 розділом	45
	Усього годин	105

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені начальним планом

7. Методи навчання

Активні (інтерактивні) методи навчання, а саме: робота в малих групах із застосуванням ситуаційного методу; семінарські заняття (дискусії, у формі дидактичних, ділових ігор тощо).

8. Методи контролю

Поточний контроль:

Засвоєння тем контролюється на семінарських заняттях, шляхом усних відповідей, доповідей, завдань для самостійної роботи, написання тестових завдань.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- активність слухачів під час обговорення / розв'язання кейсів на семінарах, доповіді (3 балів); виконання завдань для самостійної роботи (по два з кожного розділу) (3, 4 балів);

Тестові завдання (1-2 розділи) (по 20 балів);

Підсумковий:

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення письмового заліку. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст залікового завдання й оцінювання відповідей на заліку:

два теоретичні питання (по 10 балів), ситуаційного завдання (20 балів).

Мінімальна кількість балів, необхідна для одержання заліку – 20 балів.

Максимальна кількість балів, необхідна для одержання заліку – 40 балів.

Критерії оцінювання залікових завдань

Повна відповідь на 2 теоретичних питання оцінюється по 10 балів

Вимоги: 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; 2) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу; 3) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників; 4) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; 5) засвоєння основної та додаткової літератури.

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму залікового завдання (містить 40 тестових завдань, студент одержує 1 бал за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Розподіл балів для студентів:

Студенти, які набрали протягом семестрового навчання максимально 60 балів, але не менше як 30 балів, виконують письмову підсумкову залікову роботу

Поточний контроль та самостійна робота		Разом	залік	Сума
Розділ 1 (Т.1-7)	Розділ 2 (Т.8-12)	60	40	100
Доповіді 3	Доповіді 3			
завд.для с.р. 7 (3; 4)	завд.для с.р. 7 (3; 4)			
тести 20	тести 20			

T1,T2... теми

У разі, коли сума балів (семестрових і підсумкового контролю) менше, ніж 50 балів, студенти отримують незадовільну оцінку за результатами заліку.

Оцінювання знань студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наведеної шкали:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	незараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Алієва-Барановська В. М. Глобальний бізнес : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2013. 560 с.
2. Бабій Л. Конкуренція у міжнародному бізнесі : навч. посіб. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2010. 152 с.
3. Бабій Л. Стратегії європейських компаній на світових ринках : навч. посіб. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2010. 124 с
4. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с
5. Європейська економічна інтеграція: навч. посіб. / С.М. Кваша, О.М. Файчук, О.В. Файчук. Київ: НУБіП України, 2019. 282 с.
6. Європейська хартія для малих підприємств : міжнародний документ: [прийнято 19.06.2000]. *Офіційний сайт Верховної ради України*. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_860 15.
7. Мареніченко В. В. Механізми реалізації державного регулювання якісного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах інтеграції України до Європейського Союзу. *Вісн. Акад. мит. служби України*. Сер.: Держ. упр. 2013. № 1. С. 48-53.
8. Мирошніченко О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу і виходу на ринки

Європейського Союзу, 2014. 180 с.

9. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка: моногр. / за ред. О.Є. Кузьміна, О.Г. Мельник, Н.І. Горбаль. Львів: Міські інформаційні системи, 2021. 190 с

10. Приходько І. В. Внутрішній ринок ЄС: навч.-метод. матеріали для вивчення курсу. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 40с. (Серія: «Міжнародні економічні відносини» Вип. 17)

11. Рибчак В. І. Світовий досвід державного регулювання підприємств малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2010. Вип. 16.1. С. 235–238.

10. Світовий бізнес: навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: Рута, 2012. 498 с.

11. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с

12. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. Черкаси, 2019. 290 с.

13. Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. О. К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.

14. Регіональна політика Європейського союзу : підруч. /за ред. В. Чужикова. Київ: КНЕУ, 2016. 495 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/evrointegracii/Pidruchnik_ERDM_2016.pdf

15. Рудік О.М., Дзяд О.В. Модуль 3. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України. *Common EU Policies and Their Significance for Ukraine*: навч. посіб. /за заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка та В.Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 668 с.

16. Association Agreement between the EU and Ukraine European Implementation Assessment (upd.). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cec758ec-e1c1-11ea-ad25-01aa75ed71a1/language-en/format-pdf/source-236122754>

17. EntreComp: Рамка підприємницької компетентності / М. Бачігалупо (Margherita Bacigalupo), П. Кампіліс (Panagiotis Kampylis), Ів П'юні (Yves Punie), Г. Ван ден Бранде (Godelieve Van den Brand. Б.м., 2016.

Допоміжна:

1. Бачинський А.Я. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Сер: Державне управління. 2018. Т. 29 (68). № 2. С. 52-55.

2. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.

3. Власова Н. О., Чорна М. В., Беляєва М. В. Економічний механізм регулювання підприємницької діяльності в роздрібній торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2013. 155 с.

4. Гісса-Іванович О., Кибіч Я. Брекзит: наслідки і перспективи (в контексті побудови нових відносин Британія - Україна – ЄС. *Медіафорум* (8), 2020. С. 47-61. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/167/108>

5. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 368 с. URL : http://pidruchniki.com/ekonomika/pidpriyemnitstvo_-_goy_iv/.

6. Гончарук Т.В. Зарубіжний досвід розвитку підприємницьких структур та можливості його використання в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 9. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5772>

7. Господарський кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція від 02.08.2017). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

8. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб./ ; Нац. Акад. держ.упр. при Президентові України. Київ: К.І.С., 2006.

9. Громовенко К.В. Внутрішній ринок ЄС як фундамент економічної інтеграції: історико-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 190-193.

10. Ісаков М. Г. Види державного контролю у сфері підприємницької діяльності. *Форум права*. 2012. № 1. С. 387–395. URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/ejournals/FP/2012-1/12imgcpd.pdf.

11. Ісаков М. Г. Теоретичні основи державного регулювання підприємницької діяльності. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*: зб. наук. пр. 2012. № 23. С. 18–22.
12. Каплюченко Т.В. Внутрішній ринок Європейського Союзу особливості та українські перспективи. *Форум права*. 2014. № 2. С. 188-195.
13. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навч. посіб. для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Б.м., 2021. 108 с.
14. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... № 2680-VIII від 07.02.2019, *ВВР*, 2019, № 9, ст.50 № 27-IX від 03.09.2019, *ВВР* 2019, № 38, ст.160. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, ст. 141
15. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія та засади функціонування : навч. посіб. /за ред. Л.В. Губерського. Київ : Знання, 2009. 751 с.
16. Купчак Б. Ф. Підприємництво: суть та умови здійснення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.2. С. 243–249.
17. Лазур П. Ю. Історична еволюція феномена підприємництва та його науково-економічні і інтерпретації. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*: зб. наук.-техн. пр. 2006. Вип. 16.6. С. 285–292.
18. Липницька Є. О. Правовий статус підприємств з іноземними інвестиціями. автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.04 / Дон. нац. ун-т. Вінниця, 2015. 20 с.
19. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. <http://eugov.chmnu.edu.ua/>
20. Локшина О.І. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя: оновлене бачення 2018 року. *Український педагогічний журнал* . 2019. № 3. С. 21-30.
21. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англ. Київ: К.І.С., 2005. XIV с. 466 с.
22. Палагнюк Ю. В. Проблеми розвитку ЄС після фінансово-економічної кризи: уроки для України. *Наук.записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 167–172.
23. Палагнюк Ю. В. Основні інструменти розширення Європейського Союзу на Схід. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Львів. регіон. інституту держ. упр. Нац. академ. держ. управ. при Президентові України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 37. С. 189–196.
24. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. Київ: Смолоскип, 2002. 168 с.
25. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV (редакція від 01.01.2017). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
26. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
27. Про запровадження в Україні принципів Європейської хартії для малих підприємств: постанова (№ 587) : затверджено Кабінетом Міністрів України 02.07.2008. *Офіційний сайт Верховної ради України*. URL :: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=587-2008-%EF>
28. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Наказ Міністерства Юстиції України від 18.11.2016 № 3268/5 (Редакція від 24.07.2017). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.
29. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII (Редакція від 28.09.2017). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
30. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-XII (Редакція від 05.04.2015). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
31. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року

«Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: указ Президента України №448/2021 від 26.08.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

32. Промислова політика: порівняльно-правове дослідження. Відповідності законодавства України. *Acquis communautaire* Європейського Союзу / Державний департамент з питань адаптації законодавства. Київ, 2009. 115 с.

33. Решота О. А. Внутрішній ринок Європейського Союзу та міжнародна економічна інтеграція: навч. посіб. / Олена Анатоліївна Решота. Львів: ЛПІДУ НАДУ, 2012. 153 с

34. Тамм А. Є., Стрельцов В. Ю., Дзюндзюк В. Б. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва: Модуль 5: навч. посіб. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2009. 144 с.

35. Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II. Луцьк, Терен, 2019. 428 с.

36. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: науково-методичний посібник для суддів. Київ. 2015. 728 с. URL : <http://coolib.net/b/326688/read>.

37. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

38. Щербина В. С. Поняття та види засобів державного регулювання господарської діяльності. *Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 94. С. 10–15.

39. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : моногр.; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Право, 2013. 760 с.

40. Ямкова І.М. Напрями вдосконалення правового забезпечення підприємницької діяльності в Україні. *Економіка та право*. 2013. № 2. С. 47-51.

41. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/november/tradoc_155103.pdf

42. Association Agreement: driving integrational changes : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago : Assent Graphics Communications, 2019.

11. Інтернет-ресурси:

43. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. Тема „Європейська інтеграція” .<http://icps.com.ua/>.

44. Верховна Рада України : Офіційний портал. URL : <http://www.rada.gov.ua/>

45. Євроінтеграційний портал / Сайт. URL : <https://eu-ua.org/>

46. Європейський простір <https://eu.prostir.ua/library/237529.html>

47. Загальна інформація про установи ЄС: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_en

48. Міністерство економіки України / Офіційний сайт. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

49. Міністерство розвитку громад та територій України/ Офіційний сайт. URL : <https://www.minregion.gov.ua/about/>

50. Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>

51. Рада Європи : Офіційний сайт. URL : <http://www.coe.int/>

52. Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС. URL : <https://eu-agreement-era.com/>

53. Україна-Європейський Союз»: офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі. . URL: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/>

54. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

55. Офіційний сайт BBC: <https://www.bbc.com/news/uk-politics>

56. An official EU website – <http://www.europa.eu>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили :

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі:

– дистанційно на платформі Google Meet проводяться семінарські, індивідуальні заняття та консультації;

контроль самостійної роботи відбуватиметься дистанційно на платформі Google.classroom: дисципліна «Підприємницька діяльність в країнах ЄС»

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться семінарські заняття у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних безпекових і протиепідемічних заходів/ після скасування режиму воєнного стану.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі продовження воєнного стану / запровадження карантинних обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти *залік в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom.google*